

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 5

*Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних
глобалізаційних та інтеграційних процесів”
м. Київ, МАУП, 10 жовтня 2012 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 9 від 31.10.12)*

Редакційна колегія:

*Подоляка А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор*

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

**Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 5: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних глобалізаційних та інтегра-
ційних процесів”, м. Київ, МАУП, 10 жовт. 2012 р. / редкол.: А. М. Подоляка
(голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.),
А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 264 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних глобалізаційних та інтеграційних
процесів”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Украї-
ні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів,
а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

К. В. Корсак <i>Ноопедагогічна основа освіти для ХХІ ст.</i>	6	А. О. Куртакова, А. О. Дорошев <i>Напрями модернізації вищої освіти в Україні</i>	40
Є. В. Рильцев, Л. Є. Калашнікова, Х. Є. Лисак <i>Щодо інновацій у сфері освітнянських послуг</i>	10	А. О. Білоус, А. О. Ляхович <i>Державне управління вищою освітою в Україні в контексті Болонського процесу</i>	44
Н. М. Чернуха <i>Формування соціальної мобільності студентів у сучасному інтеграційному освітньому просторі</i>	16	О. І. Дікареєв <i>Освітня парадигма курсу дипломатії</i>	52
О. В. Баєва <i>Формування кваліфікаційних вимог та моделі підготовки фахівців із менеджменту охорони здоров'я</i>	22	Л. Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна <i>Педагогічні технології у підготовці магістрів педагогіки</i>	57
Ю. В. Руль <i>Шляхи подальшої диференціації підготовки спеціалістів та магістрів на кафедрі медичної психології і психокорекції</i>	24	І. І. Касьян, М. О. Прищенко <i>Стилістичні тенденції у проектуванні web-ресурсів</i>	60
Т. М. Дудка <i>Інноваційні рішення новітніх інформаційних технологій для вдосконалення контролю знань у дистанційному навчанні</i>	28	Є. В. Кміта <i>Щодо використання таксономічних дієслів у процесі навчання авіадиспетчерів</i>	65
Ю. В. Логвинов <i>Инновационные технологии обучения дисциплине “менеджмент” в мариупольском институте МАУП</i>	30	А. Ю. Ковальчук, І. Я. Воронецька <i>Забезпечення реалізації права на повну загальну середню освіту дітьми-інвалідами, сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування</i>	68
В. Г. Пинькас, О. А. Топоркова И. Н. Кувичка, Д. В. Топорков <i>Компьютерное моделирование в системе обучения студентов-медиков</i>	35	Г. П. Кондратенко <i>Формування гуманістично- естетичної спрямованості особис- тості майбутнього вчителя</i>	72
О. В. Поляк <i>Гасло “ноосферизації” і шлях до сталого розвитку</i>	37	П. М. Лісовський <i>Толерантність як духовний пріоритет феноменології мудрості в сучасну добу глобалізму</i>	76
		Т. В. Лутаєва <i>Формування полікультурної компетентності майбутніх викладачів вищих навчальних закладів</i>	78

Є. В. РИЛЬЦЕВ

д-р хім. наук, канд. фіз-мат. наук, проф.

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

Л. Є. КАЛАШНІКОВА

канд. біол. наук

Київський політехнічний інститут

Х. Є. ЛИСАК

викладач

Київський університет “Східний світ”

ЩОДО ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ОСВІТЯНСЬКИХ ПОСЛУГ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 5, 2013, 10–15

Упевнено можна говорити, що Арістотель, Піфагор та Архімед з Евклідом надавали своїм учням саме освітнянські послуги, утворивши при цьому потужні науково-освітнянські школи. А перед ними (не кажучи, що і після них) ще були мудреці-вчителі, які робили те саме.

Дійсно, людство не може не вчити своїх початківців. Беручи ж до уваги психопедагогічний закон, за яким споживачі освітнянських послуг — СОП (учнівська молодь — школярі, студенти, курсанти тощо) завжди опановують закони лише тих проявів світобуття, яких їх учать, то провідна роль вчителя (за новітньою термінологією — менеджера НОП — надання освітнянських послуг) у цьому процесі стає незаперечною. Саме вчитель тут працює на перспективу розвитку держави, формуючи психотип майбутнього свідомого громадянина, патріота, творця. Роль учителя дуже

виразно окреслив “залізний” канцлер Німеччини О. Бісмарк. Підсумовуючи результати мілітарних змагань в Європі у другій половині XIX ст., він висловився так: “Війну з Францією виграв німецький вчитель!”. Його величність ВЧИТЕЛЬ — це високоморальний, досвідчений мудрець-мислитель, свідомий громадянин-патріот, висококваліфікований фахівець, психолог, здатний до знакових узагальнень. У своїй фаховій діяльності він використовує психопедагогічні прийоми в узгодженості з сучасними потребами людського суспільства. Його роль значуща тим, чим вдаліше він оперує зазначеними прийомами і чим повніше йому доступні запити суспільства. При оптимізації цих умов процес навчання набуває і оптимальної ж ефективності. В самодостатньому розвиненому суспільстві оте високе покликання вчителя завжди знаходить розумін-

ня: “Учитель, и перед именем твоим
позволь смиренно преклонить ко-
лени!” (Ф. Одоєвський). Можна з
певністю стверджувати, що там, де
є справжній (!) вчитель, там і сіль-
ська хата — школа! І ніякий дизайн
не здатний перетворити грандіоз-
ні споруди у хоч якось ефективний
навчальний заклад, якщо там немає
вчителя [1].

Процес НОП, як усяка цілеспря-
мована діяльність людини, мусить
підлягати і кількісному аналізу. За-
галом процес НОП складається з
двох етапів: безпосередньо НОП
та етап оцінки його результатів.
Із них — саме другий етап із деякою
певністю допускає кількісні харак-
теристики. Вони головним чином
базуються на результатах атеста-
ції СОП, тобто учнівства. Перший
етап — безпосередньо НОП — це
його основний етап — НОП (1), на
якому вершиться головне його дій-
ство: учнівству надаються знання.
Процес НОП на цьому етапі є у ви-
сокому ступені творчим.

Головна дійова особа в ньому —
вчитель — це митець, артист, худож-
ник. Отже, оцінка його діяльності не
може бути вузькоформалізованою.
Для цього підходить лише оціню-
вальна шкала з достатньо широкими
інтервалами “емоційних допус-
ків”, які можуть розтягуватися на
покоління і давати результати в гло-
бальних соціальних масштабах на
кшталт тих, котрі окреслив О. Біс-
марк. Звуження цих “інтервалів” не-
безпечне тим, що суспільство досить
швидко дійде стану, який можна
охарактеризувати так: “раніше гуся-
чими перами записували вічні істи-

ни, а нині вічними перами пишуться
гусячі істини!”.

Видатні вчені, творці існували
і в “сиву” давнину. Ще з тих часів
оцінка якості їхньої роботи суспіль-
ством містила в собі значну долю
суб’єктивності. Цей вид людської
діяльності — творчість, що визна-
чається особливостями людської
психіки, не піддається кількісному
виміру. Вірніше, такий “вимір” може
стати реальним в інтервалі часу,
упродовж якого відбувається зазна-
чена зміна людської психіки. Але,
зважаючи на її надмірну консерва-
тивність, процес, про який йдеться,
для людського “ока” є неосяжним.
Саме це і не дозволяє з упевненістю
впроваджувати інновації в безпо-
середньо творчу працю. Справді ж,
інновація — це акт, який гранично
межує з кількісною оцінкою про-
цесу, його упорядкуванням і, в пев-
ній мірі, його “бюрократизацією”.
В даному випадку однозначно ін-
новації можуть стосуватися лише
якихось технічних засобів у твор-
чому процесі, але не безпосеред-
ньо його самого. Прикладом таких
технічних удосконалень може бути
таке: гусяче перо — друкарська ма-
шинка — комп’ютер. Справді, завдя-
ки технічному прогресу прискорю-
ється творча праця, але чи підвищу-
ється рівень її творчості — питання
дуже неоднозначне, а тому — сумнів-
не. Все вищенаведене стосується і
праці вчителя-педагога, тобто пер-
шого етапу процесу — НОП (1).
Інша справа — його другий етап —
НОП (2) — атестація СОП, тобто
оцінка набутих знань (ОНЗ) учнів-
ством. Цей процес традиційно пе-
редбачає саме кількісні підсумко-

ві критерії в ОНЗ. Однак і в даному випадку є досить високий рівень “людського фактора”, який до певної міри заважає об’єктивізації ОНЗ. Удосконалити ситуацію цілком можливо з використанням вже існуючих високорівневих інформаційних технологій, для чого потрібне якісне і однозначне програмне забезпечення [2].

Як свідчить кібернетичний аналіз, принципово неможливо відобразити управління навчанням на одному універсальному рівні. Раціональне управління передбачає різні методи, форми і рівні навчання, залежно від контингенту СОП. Навчання потребує варіативного програмування і побудови різноманітних моделей. У зв’язку з актуальністю порушеної проблеми у досліджуваній період програмованому навчанню значна увага приділяється і в системі підвищення кваліфікації педагогів. Управління має визначити шляхи і засоби раціонального функціонування навчальної системи, де програма (стратегія управління) розглядається як основа організованого процесу. В системі вищої освіти управлінням є всі дії та вказівки педагога — безпосередні, та всі ті, що реалізуються із залученням інформаційних засобів. Під інноваційне регулювання підпадають також перебудова системи і методів навчання, зміни в обсязі і характері знань, зміна засобів і темпу навчання [2].

Наукову організацію навчального процесу не варто розглядати як руйнування традиційних методів і форм навчання, що позитивно зарекомендували себе на практиці, а також як відмову від наявних принци-

пів дидактики вищої школи. Йдеться про подальше вдосконалення того, що накопичено упродовж тривалого часу на практиці, про розумне поєднання нового і традиційного, про таке оновлення навчального процесу, що буде результатом ретельно обґрунтованих і бездоганних наукових експериментів. Тому не будь-яке нововведення в навчальному процесі можна вважати інновацією. Будь-які зміни у процесах навчання і виховання мають відбудовуватися на фундаментальній теоретичній та практичній базі, із науковим передбаченням наслідків таких змін. Саме нині настав період переходу педагогіки традиційної до педагогіки кібернетичної, і тому сьогодні необхідно брати до уваги сучасні тенденції й обов’язково запроваджувати необхідні зміни та доповнення. Статистичний аналіз успішності СОП і результати психофізіологічних спостережень дали можливість визначити середні показники трудомісткості навчальної праці СОП. У результаті здійснення експерименту було створено нормативну базу і систему оперативного планування навчальної діяльності студентів, що лягло в основу майбутньої досконалої інноваційної системи процесів НОП [2]. Особливо суттєве значення в процесі НОП інновації мають при вирішенні державної проблеми освіти і перекваліфікації населення для підвищення його соціально-мобільної можливості зміни сфер власної виробничої діяльності відповідно до вимог ринкової економіки [3].

Вимоги ринку потребують кардинальної перекваліфікації, підви-

щення кваліфікації фахівців аж до фахового перепрофілювання. Чим вищий рівень освіти громадянина, тим у більшій мірі він є самодостатньою, вільною і мобільною особистістю у проблемі працевлаштування. Реформування соціально-економічної системи в Україні створило в суспільстві становище, в якому громадянин не може відчувати себе упевнено, володіючи монофаховою освітою. Через певний проміжок часу в таких умовах громадянин стає перед необхідністю набуття нової, відповідної моменту, спеціальності. Сучасне зростання інформаційних технологій викликало певні проблеми в суспільстві, у тому числі в освіті. Це стимулює громадян держави підвищувати свій професійний рівень. Така проблема може бути вирішеною при готовності до цього як суспільства, так і освітянських інституцій в цілому. Структура груп населення, що потребує відповідної соціально-психологічної уваги, надзвичайно барвиста. Це і молодь із середньою (і без) освітою, різноробочі, кваліфіковані робітники, професіонали. Зазначені групи розширюються ще і за рахунок соціально незахищених груп населення, які потребують державної та суспільної підтримки. Одним із призначень освіти для такої верстви населення є забезпечення її адаптації до умов життєдіяльності у суспільстві, тобто сприяння підвищенню комфортності повсякденного існування і ефективності соціально значущих видів діяльності. Актуальність адаптаційної функції освіти для таких верств населення надзвичай-

но важлива. З'явилася біржа праці, на якій опинилися як професіонали з великим досвідом, так і молодь, а також такі працівники, професія яких у даний момент стала не потрібною. У той же час тенденції стабілізації суспільного буття для держави лишаються надзвичайно важливі. Як результат цього, постає проблема освітянської підтримки громадян, що постійно функціонує, та потреби держави у кваліфікованих працівниках різноманітних професій. Освіта громадян вважається важливою функцією соціального захисту людини, що має змогу таким чином отримати внутрішню свободу щодо вибору вчинків та рішень.

Для реалізації мети упорядкування буття громадян, що позбавлені професійної зайнятості, необхідно запроваджувати інноваційні технології в освіті. Вони виникли в результаті практики і мають суб'єктивні ознаки. У цих технологіях ураховано конкретні умови навчання, виховання, управління процесами відповідно до навчального закладу або певного типу навчальних закладів. Разом з тим, не слід виключати створення інноваційних технологій у педагогічній практиці, що вирішують більш загальні освітянські завдання під проводом менеджерів НОП [2].

Однією з інноваційних технологій є відкрите навчання, яке має складний динамічний характер. Технологія відкритого навчання передбачає використання як традиційних, так і нетрадиційних методів. Успіхів у цьому виді навчання буде досягнуто лише тоді, коли буде враховано індивідуальні особливості, профе-

сійну спрямованість, а також рівень мотивації того, хто навчається [2].

Ще однією з інноваційних технологій неперервного навчання громадян є дистанційна освіта. Сучасні її технології містять освітянські методики, інформаційно-комунікативні технології, маркетингові методи обслуговування користувачів. Характерними рисами дистанційної освіти є базування на комплексних навчальних технологіях, широкому застосуванню праці, системному підході та сіткових формах організації управління, що в сукупності дозволяє значно підвищити рівень і якість освітянських послуг у процесі їх надання. Позитивним чинником дистанційного навчання є достатньо швидка і порівняно дешева підготовка спеціалістів при наявності відповідно підготовлених навчально-методичних посібників із кожної дисципліни навчального плану. Для цього утворюються відповідні навчальні комплекси, що мають структуру, яка сприяє навчанню. При дистанційному навчанні особистість реалізується як на особистісному, так і на суспільному рівнях.

Позначені тут дві інноваційні форми процесу НОП є найбільш прогресивні форми освіти на даний момент. Ці види навчання функціонують у фундаменті державних стандартів і дають можливість отримати як базову професійну освіту, так і перепрофілюватися за необхідністю [2; 3].

Необхідність інноваційного розвитку процесу НОП навчального закладу визначається тим, що в сучасних умовах відбувається оновлення освітніх парадигм і техноло-

гій професійної діяльності в усіх сферах суспільних відносин. Відзначається тенденція наростання протиріччя між вимогами суспільства до рівня професійної компетентності сучасних фахівців і якісними можливостями їх задоволення в системі НОП навчального закладу. Локальні заходи, які вживаються для вдосконалення підготовки спеціалістів, у цих умовах вичерпали свій потенціал. На даний момент потрібен комплексний підхід до інноваційної стратегії навчального закладу, яка віддзеркалює головну спрямованість на оновлення всієї системи педагогічної діяльності. Інноваційний підхід у процесі НОП стимулюється, головним чином, достатньо швидкою зміною інформації про світобуття, підсиленням нестабільності суспільних відносин, організаційно-структурною кризою світової системи освіти. Тому інноваційні процеси є закономірністю всієї системи педагогічної діяльності. Інновацію слід розглядати як фундаментальний принцип у процесі НОП. Інновації як багатовимірне явище в галузі освіти мають свою головну спрямованість щодо якісного оновлення педагогічної діяльності. Технологічний процес їх запровадження розглядається як інноваційний підхід у побудові навчання. Психопедагогічний аналіз показав, що інноваційні технології навчання є як освітянським явищем, так і феноменом суспільства [2; 3].

Інноваційний підхід до організації навчання в сучасній освіті зумовлює необхідність урахування того, що якість підготовки майбутнього фахівця більшою мірою визначаєть-

ся не обсягом засвоєного ним матеріалу, а системою методів, застосованих для його професійної підготовки. Ця ситуація зумовлює необхідність вивчення сукупності інноваційних технологій як системного методу інноваціонування освітнього процесу. Інноваційний елемент в освітньому процесі полягає у закладенні у підсвідомість явищ і подій нетрадиційно звичної форми, яка легко виявляється в обставинах, що відбуваються нетрадиційно, але відображає раціональне осмислення дійсності.

Відомо, що в основі досягнень будь-якого суспільного результату лежить процес інноваціонування всієї системи соціалізації особистості в суспільстві. Це зумовлює основу і мету всіх нововведень у соціальну систему силами людської самореалізації. Щодо цього інноваціонування може розглядатися як технологічний процес саморозвитку моделі навчання, котрий генерує, транслює і асимілює ефект саморозвитку в соціальне середовище. Отож виявляється соціальна функція інноваціонування як багатовимірної технології розвитку суспільства [2].

Треба зазначити, що в основі інноваціонування навчання — ві-

домий процес переходу від поодинокого до узагальненого, який утворює технологічний комплекс особистісно-орієнтованого навчання і наперед визначає технологічну систему пізнавальної діяльності СОП. Отже, ядром самовизначення є прояв власної інтенціональності, яка приводить до об'єктивації свободи власного існування.

Основними формами підготовки СОП до інноваційного заняття є їх предметно-змістовна підготовка. Активізація розумової діяльності учнівської молоді та представників старшого покоління, які навчаються, під час інноваційного впливу в ході функціонального проектування є обов'язковою умовою досягнення мети і завдань заняття.

Література

1. *Ушинский К. Д.* Избранные педагогические произведения. — М.: Просвещение, 1968. — 357 с.
2. *Кремень В. Г.* Освіта і наука в Україні — інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. — К.: Грамота, 2005. — 448 с.
3. *Педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті* / За ред. С. Сисоєвої. — К., 2001. — 501 с.